

Slanje poruka, društvene mreže, elektronička pošta – sve su to načini na koje se djeca druže. Oni komuniciraju o različitim temama: kako bi doznali tko je išao u kino ili što je za domaću zadaću. No djeca se tim alatima mogu koristiti kako bi prijetili, maltretirali ili napadali nekoga.

Što se događa u njihovu svijetu?

Virtualni svijet i „pravi“ svijet u životu djece teku usporedno. Kad su djeca ove dobi zajedno, oni se okupe oko računala, gledaju YouTube, igraju računalne igre, pretražuju sadržaje koji nisu uvijek primjereni za njihovu dob.

Kad nisu fizički sa svojim prijateljima, oni ih mogu „susresti“ *online* dok igraju računalnu igru ili na društvenoj mreži.

Slanje poruka i fotografiranje popularne su aktivnosti djece od 9 do 11 godina. Djeca su često i na društvenim mrežama. U toj dobi još ne mogu razumjeti kako njihovo, naizgled anonimno ponašanje, može imati stvarnoga utjecaja na stvarne ljude. S povećanjem njihovih digitalnih vještina, povećava se i mogućnost *online* ili mobilnoga zlostavljanja i ponižavanja drugih.

Što je problem?

Elektroničko nasilje (engl. *cyberbullying*) svaka je komunikacijska aktivnost internetom (uporabom elektroničke pošte, mrežnih-stranica, blogova, društvenih mreža), videom ili mobilnim uređajima koja služi da bi se nekoga ponizilo, zadirivalo, prijetilo mu se ili ga se zlostavljalo na neki drugi način. Uvijek je cilj povrijediti, uznemiriti ili na bilo koji drugi način naštetiti, bilo u obliku tekstualnih poruka ili videoporuka, fotografija, poziva ili neugodnih komentara. Može ga činiti jedna osoba ili skupina.

Kako prepoznati elektroničko nasilje?

Elektroničko je nasilje:

- slanje anonimnih poruka mržnje
- poticanje grupne mržnje
- širenje nasilnih i uvredljivih komentara
- stvaranje internetskih stranica (blogova, profila na društvenim mrežama) koje sadržavaju priče, crteže, slike i šale na nečiji račun
- slanje tuđih fotografija bez dopuštenja te traženje ostalih da ih procjenjuju
- otkrivanje osobnih informacija o drugima
- „provaljivanje“ u tuđe adrese elektroničke pošte i/ili u profile na društvenim mrežama
- slanje zlobnih i neugodnih sadržaja drugima
- izlaganje dobi neprimjerenim sadržajima.

Savjeti koji vam mogu pomoći kao vodič za razgovor s djetetom

Loše si raspoložen. Što se događa u školi? Je li te što uzrujalo na internetu?

Ja sam tu za tebe kao i tvoji prijatelji. Razgovaraj sa mnom bilo kada.

Postoji li u školi neki učitelj koji se bavi takvim situacijama? Mislim da bi trebao reći što se događa.

5.1. Elektroničko nasilje

Kako možete zaštititi dijete?

Naučite više o mobitelima, internetu i osnovnim pojmovima koji se rabe u virtualnome svijetu. Dogovorite pravila o primjeni računala i upoznavanju internetskih prijatelja. Razgovarajte s djetetom i pokušajte razumjeti na koje se načine koristi internetom i mobitelom i za koje aktivnosti. Poučite dijete da ne prosljeđuje i ne komentira sadržaje koji mogu nekoga povrijediti. Razgovarajte o tome kada treba, a kada ne treba čuvati tajnu pred roditeljima i odraslima u koje dijete ima povjerenja. Osigurajte osjećaj povjerenja i sigurnosti. Informirajte se o programima koji filtriraju mrežne stranice za koje ne želite da budu dostupne djetetu.

Savjeti u slučaju elektroničkoga nasilja

- Pratite djetetovu primjenu digitalnih tehnologija. Pogledajte što objavljuje, provjerite mu poruke i dajte do znanja da pazite na njegove aktivnosti. Pobrinite se da se vaše dijete s poštovanjem odnosi prema drugima.
- Recite svomu djetetu što mora učiniti ako je maltretirano. Pomozite mu prepoznati i razumjeti kad nečije ponašanje prelazi granicu i kako se nositi s vlastitim osjećajima. Ako je uplašeno, vrijeme je da potraži pomoć.
- Budite realni. Djeca imaju vlastitu društvenu dinamiku koja često ne uključuje roditelje, tako da ćete svomu djetetu teško pomoći izravno. Potaknite dijete da pronađe prijatelje ili druge pouzdane odrasle osobe da mu pomognu. Postoje i internetske stranice na koje dijete može prijaviti incident.
- Ako je vaše dijete nasilničkoga ponašanja, uspostavite stroga pravila i ne odstupajte od njih. Djeca uključena u elektroničko nasilje često sebe ne vide kao nasilnike, dok bi dijete koje je žrtva elektroničkoga nasilja moglo bi biti nasilno prema nekome drugom da bi se ponovno osjećalo snažno. Postavljajte pitanja i pokušajte shvatiti kakvu ulogu ili uloge vaše dijete ima.
- Pomozite djetetu razumjeti štetan utjecaj elektroničkoga nasilja na ljude koji su njegove žrtve, sada i kasnije u životu. Potaknite ga da sluša žrtve i postane njihov saveznik.
- Potaknite dijete da ignorira i blokira nasilnika, pa čak i da se odjavi s interneta neko vrijeme. Istaknite da su nasilnici često samo u potrazi za pažnjom i statusom, pa im ne treba dati do znanja da su njihovi napori urodili plodom.

Obiteljske aktivnosti

Pitajte dijete kako se osjeća kad vidi djecu kako maltretiraju jedni druge *online*. Kako bi se ono osjećalo da je bilo meta pogrđnih komentara? Pitajte hoće li se zauzeti za toga tko je bio žrtva nasilja. Ako je vaše dijete ikada bilo u ulozi nasilnika, razgovarajte o načinima da prestane to činiti. Objasnite da postupci kao što su laganje, odavanje tajne ili vrijeđanje bole u stvarnome svijetu iako su izrečene u virtualnome.

Vidio sam vijest o tvome vršnjaku koji je zlostavljan *online*. Što bi ti učinio u toj situaciji? Pročitajte i članke o elektroničkome nasilju na stranicama Poliklinike za djecu, UNICEF-a, Društva psihologa Istre i Dječjeg centra Mala Sova, petzanet.HR/Modul3/poveznice.